

Smlouvy Read & Publish na Univerzitě Palackého v Olomouci

Zpráva za rok 2023

Transformační smlouvy

Pro období 2023–2025 byly prostřednictvím konsorcia CzechElib vyjednány transformační smlouvy s těmito vydavateli: American Chemical Society, Cambridge University Press, De Gruyter, IOP Publishing, Oxford University Press, Royal Society of Chemistry, SAGE Publishing, Springer Nature, Taylor & Francis a Wiley (v tomto případě je smlouva čtyřletá). Všechny smlouvy lze najít na stránkách konsorcia [CzechElib](#) a také v rejstříku transformačních smluv [ESAC](#).

Na základě některých smluv mohou korespondující autoři z UP publikovat v režimu open access neomezeně, někteří vydavatelé nabízejí pouze slevy, či snížené sazby APC poplatků. V případě vydavatelství Springer Nature, Taylor & Francis a Wiley je pro UP vyjednán určitý počet APC kreditů (někdy také tzv. voucherů či tokenů), a to pouze v hybridních časopisech. Níže v tabulce uvádíme přehled hlavních parametrů jednotlivých smluv.

Vydavatel	Administrace	Hybridní tituly	Full/Gold OA tituly
American Chemical Society	CzechElib	neomezeně	pouze vybrané tituly - bez omezení
Cambridge UP	automaticky	neomezeně	neomezeně
De Gruyter	CzechElib	2 články + sleva 20 % na další	20% sleva
IOP Publishing	automaticky	neomezeně	neomezeně
Oxford UP	automaticky	neomezeně	neomezeně
Royal Society of Chemistry	automaticky	neomezeně	neomezeně
SAGE	automaticky	fixní APC (200 GBP)	20% sleva
Springer Nature	KUP	26 článků	0
Taylor & Francis	KUP	12 článků	0
Wiley	KUP	39 článků	0

Administrace smluv

Z celkového počtu deseti smluvních ujednání byla KUP svěřena administrace tří z nich, a to v případě vydavatelství Springer Nature, Taylor & Francis a Wiley. Od počátku roku 2024 pak přibýlo administrování v rozhraní SciPris pro časopisy vydavatelství Oxford University Press. Administrace probíhá ve verifikačním systému zpřístupněném vydavateli. Účelem administrace ze strany KUP je ověřování způsobilosti žadatelů využít možnosti vyplývající ze smlouvy, tj. získání slevy na APC či publikování bez nutnosti uhradit APC ze strany autora. U ostatních smluv probíhá verifikace ze strany

pracovníků NTK, jež mají správu konsorcia na starosti (CUP, ACS, De Gruyter), za součinnosti s KUP v případě nejasností. V ostatních případech je způsobilost korespondujících autorů rozpoznávána automaticky, a to primárně na základě výběru afiliace k UP, uvedení univerzitní e-mailové adresy, případně kontroly IP adresy (IOP, RSC, SAGE).

Verifikace ze strany KUP spočívá na kontrole, zda korespondující autor uvedený v požadavku je zaměstnancem nebo studentem UP. K odmítnutí požadavku dochází sporadicky. Stalo se tak v pěti případech u Springer Nature a po jednom u T & F a Wiley. Důvodem odmítnutí byla korespondujícím autorem nesprávně uvedená afiliace, či chybné postoupení požadavku KUP ze strany vydavatele. V několika případech bylo zapotřebí vyjasnit afiliaci žadatelů – jednalo se zejména o korespondující autory s dvojitou afiliací, např. k UP a FNOL nebo AV ČR. V případě, že je požadavek oprávněný, jsou žádosti schvalovány bez odkladu v pořadí podání až do vyčerpání.

Způsobilé typy článků

Podporovaný typ vědeckého sdělení je vymezen konkrétní transformační smlouvou nebo specifikován na internetových stránkách vydavatelství. Všechny články, jež byly verifikovány KUP, spadaly do kategorie „Article“, „Review“, nebo „Letter“, jež jsou posuzovány v rámci hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací dle Metodiky M17+.

Vydavatel	Typ způsobilých článků
American Chemical Society	research articles
Cambridge UP	research article, review, brief report, case report a rapid communications article
De Gruyter	research paper, review
IOP Publishing	paper, special issue paper, review, letter
Oxford UP	research article, review article, brief report, case report
Royal Society of Chemistry	all peer-reviewed article types (full papers, communications, reviews)
SAGE	original research papers, review papers, brief communications, short reports, case reports
Springer Nature	original paper, review paper, brief communication, continuing education
Taylor & Francis	article, review, research article, review article, report, short communication, original article
Wiley	primary research, review article

Přehled publikační činnosti a čerpání

Celkově bylo na základě transformačních smluv publikováno 114 článků (dle dat CzechELib k 31. lednu 2024). Ze všech členů konsorcia byla UP na třetím místě, a to za Univerzitou Karlovou (370 článků) a Masarykovou univerzitou (208 článků). Interaktivní přehled publikační činnosti všech institucí je k dispozici na stránkách [CzechELib](#). K celkovému počtu 114 lze pak připočít dalších pět článků, jež se na počátku roku 2024 schvalovaly z nedočerpaného balíčku od Springer Nature pro celé konsorcium na rok 2023.

V níže uvedené tabulce jsou články rozděleny podle vydavatelství. Detailní přehled čerpání v případě smluv s omezeným počtem přidělených/předplacených open access článků je uveden v samostatné příloze.

ACS	CUP	De Gruyter	IOP	OUP	RCS	SAGE	SN	T & F	Wiley
17	1	2	1	9	11	4	26 (+5)	16	27

V případě Taylor & Francis a Springer Nature došlo k vyčerpání všech přidělených článků (tokenů), s čímž jsme ovšem počítali s ohledem na vyjednávání a finální podobu transformační smlouvy (snížení ceny za současného snížení pokrytí OA).

U T & F se tak stalo v červnu, avšak díky nevyčerpání tokenů jinými členy konsorcia byly pro ostatní relokovány zbývající tokeny – pro UP byly uvolněny ke konci roku čtyři články navíc. Avšak než se tak stalo, musely být v průběhu července až října odmítnuty požadavky na publikování v OA devíti autorů. Nedočerpání alokovaných tokenů u jiných institucí bylo výsledkem odchylky od předpokládané publikační aktivity jejich autorů a zejména nastavení individuálních pravidel pro čerpání, jež vycházely v naprosté většině z kvalitativních kritérií (např. omezení čerpání jen pro časopisy ve stanovených kvartilech dle AIS dle WoS). Od září se navíc začala projevovat změna nastavení pravidel u vydavatele, jež autorům při podpisu publishing agreement nově nabízí pouze open access – autor nemá při akceptování článku k publikaci na výběr. Teprve po případném zamítnutí si může vybrat, jestli bude pokračovat v publikování pod subskripcí, nebo si uhradí APC z jiných zdrojů. Takto se do dashboardu dostaly všechny články, jejichž korespondující autor měl afiliaci k UP.

Předplacených 26 článků u Springer Nature pokrylo žádosti do října. Následně došlo ze strany vydavatele k deaktivaci administrátorského rozhraní pro UP, tudíž nebylo možné sledovat další neuspokojené požadavky. Pro celé konsorcium však zbylo přes 100 nevyčerpaných tokenů, které bylo možné dle licenční smlouvy převést do dalšího roku. Čerpání bylo nastaveno podle pořadí podání žádosti bez relokace na jednotlivé instituce a bez finančních dopadů. UP takto publikovala pět článků v průběhu ledna a února 2024.

V případě De Gruyter byly dva přidělené články využity již v první polovině roku, přičemž proces verifikace byl v rukou administrátorů CzechELib. Poskytnuté slevy na publikování nebyly sledovány.

Tam, kde má UP přístup do verifikačního systému, lze průběžně sledovat a vyhodnocovat publikační aktivitu podle zvolených kritérií (pracoviště autora, scientometrické ukazatele apod.). V ostatních případech bylo třeba spoléhat na reporting přímo od vydavatelů, potažmo zprostředkovaně od CzechELib. Reporty se liší vydavatel od vydavatele, a to jak ve frekvenci zasílání, tak zejména v typu a kvalitě dat, jež obsahují.

Co se týče publikování v časopisech vydavatelství, jež poskytují dle smlouvy neomezené bezplatné publikování, lze až po obdržení přehledu ze strany CzechELib vyhodnotit, kteří autoři a v jakých časopisech publikovali své články v otevřeném přístupu. V případě American Chemical Society se jednalo o 17 článků v hybridních titulech. Z toho osm článků mělo korespondujícího autora z PŘF, sedm z CATRIN a po jednom CMTF a LF (ÚMTM). U Royal Society of Chemistry bylo publikováno 11 článků, z čehož šest bylo afiliováno k PŘF a pět ke CATRIN. Jeden vykazovaný článek v Institute of Physics Publishing publikoval korespondující autor z CATRIN. V případě Oxford University Press byla publikační činnost spojená s primárně autory PŘF (šest článků) a okrajově i LF a CATRIN (po jednom článku), a to navzdory výrazně vyšší oborové variabilitě časopisů tohoto vydavatelství. Dva články předplacené smlouvou s De Gruyter využili autoři z LF a PŘF.

U smluv, dle kterých probíhala administrace ze strany KUP, byla situace následující. V případě Taylor & Francis mělo šest článků afiliaci k FF, čtyři k FTK, tři k PŘF, dva pak k CMTF a jeden k PdF. Z 16 článků byla necelá polovina v časopisech indexovaných ve WoS, z toho pět v Q2 dle AIS a dva v Q3. Devět článků bylo v časopisech indexovaných v databázi Scopus, přičemž dle SJR 2022 se jednalo ve všech

případech o časopisy z prvního kvartilu. V rámci ujednání s vydavatelstvím Springer Nature bylo publikováno 26 open access článků (údaje bez pěti publikovaných v 2024 z balíčku 2023), přičemž nadpoloviční většina (15) připadla na články s korespondujícími autory z PŘF. Pět článků bylo od autorů z FF a čtyři z LF, po jednom pak CMTF a PF. Až na dva články byly všechny publikovány v časopisech indexovaných ve WoS, z toho čtyři v Q1, 11 v Q2, osm v Q3 a jeden v Q4 dle AIS. Dva články mimo WoS spadaly do Q1 a Q3 dle SJR (Scopus). Z 27 článků publikovaných v periodických vydavatelství Wiley bylo 13 od autorů z PŘF, šest z LF (včetně ÚMTM), čtyři z CATRIN a po jednom také FF, FTK, FZV a CMTF. Všechny články byly v časopisech indexovaných ve WoS, z toho 16 v prvním kvartilu, sedm v Q2 a čtyři v Q3.

Výhled na rok 2024

Pro rok 2024 bylo v případě smluv, v rámci kterých kde je tokenů omezen (Springer Nature, Wiley a Taylor and Francis), přerozdělení na jednotlivé členské instituce upraveno na základě úpravy [Metodiky](#) pro přidělování tokenů/APC/článků v rámci licenčních smluv typu Read & Publish. Pro UP přinesla metodika pouze jednu změnu, a to navýšení počtu tokenů u Springer Nature o dva na 28. V případě EIZ, dle kterých lze publikovat v OA neomezitelně, či se slevou, se situace také nezměnila.

Zpracoval Radomir Sztwiertnia, Knihovna UP.